

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗДАШИ НЕДЕЉНО ЈЕДНАКИМ НА ТАБАКУ

Цена за Србију:

НА ГОДИНУ	6 дин.
ЗА ПОЛА ГОДИНЕ	3 дин.
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ	9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА

ЈЕ У ЗДАЊУ

ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врете
Претилату ваља слаати упућеницом на општин-
ски суд а све кореспонденције на уредника

РУКОПИСИ НЕ ЗРАКАЈУ СЕ.

Наплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

РЕДОВНИ САСТАНАК

одбора општине београдске

(по стенографским белешкама)

држан 2 Марта 1889 год. у Београду

почетак у 5 часова по подне

(свршетак).

Председник. Ви господо знате да смо у прошлој седници говорили о реону Београда и остало је на томе да се сада одреди комисија. (Чује се: требало би у конференцији да се разговоримо). — Добро господо, ја нисам противан — нека буде конференција. Ствар је заиста важна. (Настаје конференција).

За време конференције:

К. Главинић Ствар је ова веома важна господо и у грађанству постоје погрешна мњења о нашем раду овде по тој ствари. За то би ја желео да се у јавној седници о овој ствари говори и да се све запише што се говори. (Бива)

Н. Милишић Ја сам мало час казао и сада кажем: ако је општина Београдска вољна примити тај крај себи као свој део и своје суграђане — добро, и то би било врло добро; али ако се мисли да општина призна тај крај за варош а да не троши на њ ни за осветљење ни за калдрму ни за патроду итд. него да ми у томе крају останемо и даље у томе положају као што смо данас: да сами себе чувамо а да патролције и ми плаћамо као остали београђани, онда верујте то нећемо. А мени се чини да се тако нешто мисли т. ј. да се ми разумемо само у Београд а да не уживамо ништа што Београд ужива. Бар по говору г. Видаковића који смо мало час чули, изгледа, да ми не ћемо тамо добити калдрму ни после 50 година! (Видаковић: Нисам то казао) Молим, молим, ја сам вас тако разумео, и како ви кажете, ја би волео да се тај крај одвоји за себе па нека се сам о себи стара и украшава како год зна, по што су се људи који тамо живе и до сада сами уређивали и о себи старали. Ту нема никакве кривице до оних људи што су се тамо настанили, него је кривица до оних који су руковали с тим, који су имали у дужности да се брину о уређењу престонице па то нису радили. С тога, кад нису ти људи криви од куд имамо право да им одузимамо имања за регулацију без откупа, од куда смемо да их тако казнимо и упронастимо кад они нису ништа криви? Како би то изгледало да се спромаху на Енглезовцу одузме што од плаца или и цела кућа сруши због регулације па да му се ништа не плати?! Је ли то право? Ја сам то слушао да је негда и онде где је сада Коларчева пивница био рит и жабљак; ту су кажу били пловке — али данас је ту главна улица варошка. Дакле, кад се допустило те су на Енглезовцу и селишту подигнуте куће оне се никоме без накнаде не могу узети; а што кажу да

се није плаћало ни у вароши свакоме то мени није познато; али ово ће и народна скупштина одобрити да се плати, јер то захтева правда. Ја тако мислим и нико ме не може убедити о противном.

П. Видаковић. Господо, недостојно је кад поједини од нас овде устане па заступа своје интересе на штету општинских интереса. За сажаљевање је господо кад заборави одборник да се ономад заклео овде, да ће заступати само интересе ове општине — докле год ради као одборник општине. Господо, интереси ове општине не могу да се руководе по интересима извесних личности и по интересима извесних крајева вароши. Ја, кад сам говорио о овој ствари, и кад сам у опште о каквом било предмету говорио са овога места, ја никад нисам говорио у интересу лично своје ни у интересу мога краја вароши, него сам говорио свагда онако како мислим да је у интересу целе општине, а овај г. одборник који је пре мене говорио, био је тако дрзак да ме је лично напао за мој говор, што нисам говорио онако како његов интерес захтева. Ја сам овде господо само испричао историјски развој ове вароши, како се она подизала, а то сам био и позван да кажем, нарочито онима, који су тако рећи јуче у ову варош доселили се и сад хоће да заступају интересе своје и свога краја где су се населили. — Још имам и ово да кажем, да нема ни једне вароши у Европи, која процентуално, према броју људства, има више калдрме од Београда. И то треба имати на уму кад се овде говори о потребама варошким у опште. Ја кад сам говорио нисам говорио по срцу и по интересу своје него као заклето одборник ове општине да ћу вазда заступати интересе ове општине. Оно што сам ја казао, оно је како је до данас рађено. Ја сам то казао, и опет понављам: да се никад имања ван шанца нису откупљивала за регулацију. Позивам господу која су овде, а имају имања ван шанца. т. ј. ван. бив. капија варошких, нека кажу да ли је њима познато да је икоме до данас дата накнада за регулацијом узето имање — Та имања ван шанца стоје онако како стоје, али кад ко хоће по ново да дигне кућу или дућан, он мора да уђе у регулацијону линију без икакве накнаде за оно што му од плаца отпада за улицу. То је чиста и јасна ствар — Кад истраје коме кућа, онда му се каже: сад не можеш зидати ту него под линију да идеш. — Ја кад сам говорио о Енглезовцу и селишту нисам тражио ништа више него да се и тамо тако поступи, и г. предговорник као одборник место да ми са њихове стране изјави достојну захвалност, што признајем и тражим да треба поступати и са тим комшијама кумодражана и мокролужана онако како се поступало овде са Београђанима ван шанца старе вароши, он ме је још недостојно напао. Није то тако као што каже г. Никола Милишић; ми нећемо ово, нећемо оно; Енглезовац то је један крај вароши Београда, господо и сад на нама представницима ове вароши стоји дужност да тај крај доведемо на онај ступањ на коме треба да стоји, разуме се. у колико то можемо постићи; на онај ступањ како интереси наше општине буду захтевали и како материјалне прилике

буду дозвољавале. Али да све одма сутра буде, што треба да буде, то ни луд не може од нас захтевати кад се зна у каквим се материјалним неприликама наша општина налази а шта јој и шта преких потреба стоји неподмирено. — То је што сам имао да кажем.

К. Главинић. Како сам и ја био члан комисије која је прегледала онај рејон Београда и сравњивала га у природи са планом, то ми дозволите, да и ја кажем неколико речи о томе крају вароши о коме се сада реч поведа. Ја ни у овоме питању као год и г. Видаковић немам апсолутно никаква свога интереса, него ми је једино пред очима интерес Београда. У нашој публици, у грађанству, сувише су побркани појмови о томе, шта је варош и шта је подмиривање варошких потреба. Ја сам данас читао у једним новинама нашим где се каже, да данашњи одбор треба да ради на томе да подмири све варошке потребе и реши питање о Енглезовцу на опште задовољство па тиме заслужи захвалност. Лепо, ако можемо све варошке потребе да подмиримо онда смо добри; ако не, онда нисмо — канда то само од нас зависи! Осим тога читао сам ономад у Дневном листу једну белешку с потписом: „Томазеус“, где се између осталог каже: Београд — варош — хоће воду. То је „луксуз“, хоће коцкасту калдрму и т. д. Дакле, ми морамо један пут да рашчистимо између себе то, шта су интереси вароши а шта интереси појединих крајева. Као члан комисије за калдрмисање вароши, имао сам прилике да сазнам, да овај део Београда без Енглезовца и Селишта има по регулационим линијама 964.000 квадратни метара калдрме и тротоара. То је по 10 динара кв. метар рачунајући око 10 милијуна динара, ако би свуда градили коцк. калдрму. Још нешто; по доста тачним подацима излази: да је до сад Београд калдрмисан само са $\frac{2}{3}$ (без Енглезовца и Селишта,) а $\frac{1}{3}$ нема још никакву калдрму. Београд се дакле грдно раширео погрешкама појединих грађана и власти која томе у своје време није стајала на пут. Томе није крива општина и ко хоће да заступа као одборник интересе општине, треба да зна све шта је на томе рађено од стране општине. Треба да зна, да се општина Београдска жалила на то што се допушта тако раширење вароши да се чак и по Селишту и Енглезовцу подиже варош, али — није успела. Сад, према стању које постоји данас, сви крајеви Београда одиста не могу уједанит да се подмире свима најнужнијим потребама. Нама је у комисији рачун показао, да је Београд од кад је престоница па до сад, калдрмисао свега оно 600.000 кв. мет. Међу тим за последњих десет година калдрмисано је близо $\frac{3}{4}$ од целог тог простора. Ви ће те видети то опширније изказано у извештају који вам будемо поднели. Ја држим да нема у свету ни једне вароши у којој су све улице калдрмисане и то на један исти начин. Међу тим знамо сви да сваки грађанин испред свога имања мора да прави о свом трошку калдрму за три хвата, па, кад то стоји, зашто је не праве одмах тамо где им је потребна. Они на Енглезовцу и Селишту могу то да изврше још најлакше и на тај начин да добију калдрмисане улице, јер тамо има много таквих улица које и нису шире од 6 хвата; па кад један с једне а други с друге стране улице начини по 3 хв. калдрме, улица ће бити калдрмисана и можда ће још што и ућарити ако улица не буде шира од 10 метара или пет хвата и они ће још по пола хвата или по цео хват мање калдрме начинити но што по закону морају, а општина им у томе неће ништа сметати — само нека потраже од ње нивелационе линије и попречне профиле за те улице. Свуда је у свету то правило да овде, где је средина вароши где је трговина најживља где је саобраћај највећи, ту се прво и све потребе које захтева хигијена, трговина и саобраћај морају да подмире. Шта би

било и како би изгледали ми кад би у кнез Михаиловој улици оставили да газимо по блату а дизали калдрме по Енглезовцу и Селишту или по другим споредним улицама, у вароши? То би било и чудно и смешно. Ја не разумем човека који се потписује „Томазеус“, да тај човек каже да је „вода луксуз“ Ја живим доле у дорћолском крају; тај је крај продајом плацева платно регулацију целе вароши, јер су новцима који су од становника тога краја добивани за продате им држ. плацеве, плаћане све досадање регулације, па ипак тамо и данас стоје рушевине у томе крају, стоје улице некалдрмисане којима се не може проћи, — али ми не протестујемо толико, колико јучерањи становници Енглезовца, јер знамо да општина има много пречих и већих потреба да подмири пре но што на наш крај дође ред. То треба да имају на уму и становници Енглезовца. Нико њима не одриче и не спори право на подмирење свију потреба које и други крајеви вароши од општине имају — само треба знати шта је кад могуће да се учини, и бити стрпљив.

Милорад Јанковић. Овде је пало више речи о Енглезовцу и његовим улицама него што треба, али није још ни један инжењер општински дошао да премери улице. Ја тамо живим и могу да вам кажем да тамо нема ни једне улице уже од 12 метара, а има их и од 18 метара. Кад ћемо дакле платити по три хвата ширине ми ћемо тамо лако доћи до калдрме, и на општину неће доћи велико плаћање. Али главно је за сада то, што тамо немамо страже ни осветљење. Узмите случај који се прошле ноћи десио, да је жена заклата на сокаку да је унета у своју кућу, и чак да је прато тамо где је било крви, па то нико није имао да приметити. Нама дакле треба пре свега то, да нам се даду ноћни чувари и осветљење — за калдрму можемо и причекати. Само што се тиче ширина улица нема ни једне уже од 12 метара, — а ја би молио да ми се каже колика мора бити ширина улице (чује се: нема о томе закона). Па кад нема о томе закона што се једнако говори о томе да су улице узане?

Председник. Овде није главно то питање, него је главно да се објасни свету, да не стоје она тврђења која су означена против општине, као да она неће да зна за потребе тога краја. Тај Томазео, што га спомену г. Главинић он је и мене напао, и тврди чак, како сам ја пешто потурно новим одборницима и т. д. Међутим ја често пута нисам имао фајде ни од оних који су ме хвалили, као ни од оних који су ме кудили, али ви сти знате господо шта сам ја овде говорио и по томе нисам хтео ни да се упуштам у одбране и одговарање на та нападања.

К. Главинић. Дозволите да одговорим г. Милораду Јанковићу. Он рече да нема ни једне улице мање од 12 метара ширине. Он то говори о Енглезовцу, а ја не раздвајам Енглезовац од Селишта. Нека узме пантљику и изиђе у селиште па ће се уверити да има таквих улица које немају ни пет хвата ширине а уз то су још тако криве да се не зна крсна имена како иду, где почињу и где се свршују. Треба изићи па видети како то тамо — изгледа.

Председник. Ја сам био кмет и онда кад су се тамо делили и продавали плачеви т. ј. кад су се од њива плачеви образовали — али за сво време мога кметовања у оно време је нисам хтео потврдити ни једне тачице на плац кад знам да је њива. Али доцније министар полиције који је тада био одговорио је да се потврђују такве тачице, јер они који су имали у томе интереса, да продаду њиву од 50 дук. пес. за 500 дук. цес Наравно жалили су се и знали су да израде да им се дозволи то продавање и насељавање.

Св. Милојевић. Господо, мени се чини да се овде размимонлазе мишљења у овоме где почиње интерес општине а где има да се стане с њим. По говору појединих одборника који су настањени у старој вароши или у шанцу варошком, изгледа, да су интереси општине до тога шанца и даље не. Нису господо интереси општине само у средини вароши него су интереси општине и у крајевима вароши. Где је год који крај, где је год који квартал варошки, ту је интерес општине; и, кад се који одборник заклео да брани интересе општинске, он се заклео да их брани у целој свом обиму а не у оној обиму само који се односи на средину вароши или на такође засебан крај. По томе, ако који одборник захтева да се подмири извесна потреба једнога краја вароши тиме он не гази своју заклетву него испуњава своју дужност. Господо, ви сте чули овде речи од оних који су на томе крају о коме се говори. Они су изнели пред вас један факт, кад кажу, да немају ни осветљења, да немају ни патролција, немају видела и немају сигурности. Питам вас: је ли интерес општине да тај крај и даље остане без осветљења и без сигурности? Ја мислим, заступајући интересе ове општине да је преко потребно да се што пре подмире обе те потребе тога краја вароши. То правда захтева, то захтева и ваша сигурност који сте подаље од тога неосветљеног, мрачног, и нечуваног краја. Ја мислим да неће бити ни једнога међ вама који неће дати свога гласа за одлуку да се почну мало по мало подмиривати потребе онога краја вароши. На послетку, је ли то угледно за престоницу и је ли то заступање интереса престонице наше, кад дође какав странац из Европе, на пође по том крају где су подигнуте куће једна до друге а међу тим нити има ноћног осветљења нити има ноћног чувара? Не, заиста. Немојте господо тако, него размислите добро, па донесимо једногласно одлуку да се ове најнужније потребе општине одмах и сместа подмире — Што се тиче калдрме, лепо је казао г. Милорад, то се сада и не тражи одмах. Они имају мало тротоара и мучиће се док не буде могућности да се калдрма подигне. Али фењери и ноћни стражари одмах су нужни. Треба да овде заступимо правду и да гледамо да сразмерно ономе што који крај даје да тај крај и добија од општине за намирење његових потреба.

П. Видаковић. Мени не би било жао кад би ме нешколован човек рђаво разумео, али ми је криво кад ме школован човек рђаво разуме, јер то значи да хоће да ме рђаво разуме. Ја нисам нигде казао да су потребе ове општине ограничене на оне само крајеве вароши што су у варошком шанцу него сам само казао, како је варош регулисана у шанцу а како ван шанца; како је у шанцу за регулисавање давата накнада, а ван шанца никад није давата (чује се: давата је).

Н. Х. Пошовић. Давато је — Ено вам за доказ улице Вишњичке

П. Видаковић. Мени то није познато, — У осталом господо делатност би захтевала од вас да не говорите тако ватрено о питању гди се сукобљавају и лични ваши интереси. Ја памтим добро да је једном пребачено једном одборнику због тога у извесној прилици па је онда он заћутао и није се заузимао више за ту ствар као догле. Сад видим неки нови одборници су тако исто почели да раде. Господо, ми никад нећемо одговорити нашој дужности, ако будемо тако радили. Ја овде видим неколико људи са онога краја — са Енглезоваца — да хоће по што по то да натерају општину да им створу и коцкасту калдрму и све што им треба (чује се: није истина) молим, молим ви хоћете и патролу и осветљење и калдрму и све и сва — (жагор) Ја не знам

шта хоћете господо. Ја чак и у то сумњам да се не иде с планом на то да ме наљутите да изиђем из седнице по што знате да сам човек љут. (Чује се: сачувај Боже —) Добро извинте — решавајте. Ја сам казао оно што сам био дужан да кажем као заклет одборник.

Коста Главинић. Молим вас господо немојмо да будемо такви, да се хрђаво разумевамо. Ми смо овде представници целе вароши и ми ако нећемо да се објаснимо онда не знамо ко ће. Ми смо овде за то да пречистимо сва питања која се тичу целе општине. Ја не знам ако је и мене разумео г. Милојевић тако да сам говорио против подмирења потреба општинских — онда ме је наопако разумео. Ја нисам био за то да се томе крају о коме је реч не да осветљење и патроле; него, ја сам говорио само о калдрми као најскупљој потреби коју за сада апсолутно није могуће подмирити у томе крају кад нам у сред вароши стоје улице некалдрмисане.

Председник. Дакле, господо, ја држим да смо довољно о овој ствари говорили. Ми ћемо ускоро доћи на то питање да говоримо и о калдрми и осветљењу и другим потребама. Сада смо пак само у томе послу, и то имамо да решимо да се начини план тога краја вароши. Кад ми то хоћемо, види се већ и по томе да тај крај признајемо за варош, и разуме се да се морамо бринути о његовим потребама као год и о сваком другом крају вароши. Сад вас дакле молим да одредите комисију за то, да изради план по што нађе човека за ту израду, па кад план дође пред нас онда ћемо о тој ствари говорити. — Што се тиче фењера, господо, где год је тражено да се да, а потреба се увидела, давати су и у самој вароши па ће мо и тамо то учинити — чим се формално призна тај крај за варош. Молим вас одредите сада комисију. Да узмемо једног човека стручног који ће израдити план, јер ако се то остави да одреди министар грађевине може нас скупље стати.

Марко Велизарић. Ја би односно те комисије казао то: чим та комисија има да одреди у томе крају рејон вароши т. ј. докле се сматра за варош, онда се тим самим тај крај, или бар онај део који буде у плану, признаје за варош и то спада у атар вароши. Према овоме излази, ако ми можемо неки део тога краја одвојити од вароши, а неки узети под варош онда можемо и цео тај крај — цео Енглезовац — да одвојимо. Неће се дакле ништа изгубити ако се причека и до скупштине народне, која би могла о томе решити и на тај начин може бити да би се дало задовољена оној жељи тамошњих грађана да за себе општину имају и да сами воде бригу о својим потребама варошким. Јер, ако је тај крај у атару београдске општине, он не може имати за себе клиницу и т. д. —

Председник. Ја сматрам да је то сасвим други предлог о коме сада није на реду да се говори. Овде је реч о томе да испунимо оно на шта смо законом позвани, да нам не дође каква казна јер за мене би била казна и то кад би сам министар грађевина наредно да се начини план тога краја па ми после да плаћамо што и невреди. (Чује се: треба видети колико ће кућа остати ван реона) то ће се знати кад буде план готов. Можда неће ни једна кућа остати ван реона. Та комисија ће отићи на лице места, одредити реон и начинити план како ће се у будуће тамо изградити зграде.

Гр. Миленковић. Прво има да се начини план ситуације. После тога да се повуку регулационе линије и кад све то буде онда тек долази да се одреди рејон.

Н. Х. Пошовић. А зашто да се забрањује тамо подизање грађевина?

Председник. За то, да се не штете људи јер можда ће им улица пресећи грађевину.

Н. Х. Поповић. А што да тудоришемо коме?

Председник. Па то је решено прошле седнице, да се у реону не смеју зидати нове грађевине док се не не обележе регулационе линије. Ви сте тек решили и наредили сте ми да пишем г-Министру унутр. дела да се не дозвољава ново зидање грађевина у Енглезовцу, јер за сада је и он још ван рејона варошког.

П. Видаковић. Господо, интереси су ове општине, а увидиће доцније и становници Енглезовца да су и њихови интереси, да Енглезовац буде у рејону вар. Београда. Варош и Енглезовац једно уз друго су. Ту су сокаци вароши Београда до сокака Енглезовца и то зар могу бити две вароши? Не. Само односно услова за регулацију и подизање грађевина неће се ни њима стављати други услови по они који су стављени у другим деловима вароши.

К Главинић. Законом је прописано и свуда у свету постоји то правило да се изван реона варошког не сме зидати ни једна кућа за стално обитавање, осим кућа у виноградима — летњиковци. — Што је то закон прописао има узрока. Кад један подигне кућу ван реона, има право и други и трећи, а кад се подгне неколико кућа, већ ће се наћи ко ће подићи и механу, а где су механе ван вароши ту су обично скупови злковаца и. т. д. Погрешено је што није одмах још писано г- Министру да се даље подизање зграда на томе простору забрани.

Председник. — Сад можемо изабрати и комисију за ту ствар. Ја мислим да буду у комисији два стручњака два грађанина и један кмет — или само да буду стручњаци.

П. Видаковић. Довољно је да буде три стручњака.

Гр. Миленковић. Ту ће имати просто да се сниме терен и начини план регулације. Зато не знам шта би ту имали да раде грађани као комесари.

П. Видаковић. г. г. Ал. Кнежеввић, Гргур Миленковић и Милош Дамјановић, довољно је да тај посао сврше као што треба (Врло добро)

Председник. Господо, слажете ли се са тим да ова три господина начине план, и да у исто време употребе и нашег инжињера који ће им цртати. Осим тога, да ова комисија нађе и човека стручног који би нам начинио детаљни план као што треба и да са њим уговори награду за то, па да то све свршено донесе. (Врло добро) Прима ли се дакле све то? (Прима се) Добро — онда смо то свршили.

Сад, господо, изволте дати уверења која се траже.

Дају се уверења за:

Вељка Белшића обућара из Палидуле, Косту Јовановића, скитничара, Светозара Милаковића слугу, Аксентија Милојевића, Драгутина Јосимовића шпекуланта, и

Јована Јовановића бак. — да су непознатог владања и стања. А за: Милана С. Мостића адв. и

Ристу Бељановића каф. — да су доброг стања и доброг владања.

С овим је закључен састанак у 9 час. по подне

ОДБОРСКЕ ОДЛУКЕ

На редовном састанку 9. ов. мес. општински је одбор донео ове одлуке:

1.) Изабрао присутнике при кривичним истрагама код квартова;

2.) Накнадно извршио избор тројице чланова порескога одбора;

3.) Извршио ревизију изабраних стручњака за преглед војних набавака;

4.) Изабрао одборнике који ће присуствовати премоери и издавању тапија лицима чија имања граниче са Лаудановим панцем;

5.) Изабрао комисију да проучи понуду Живка Кузмановића, којом нуди свој плац за основну школу.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

ОПШТИНСКА СТАТИСТИКА

Пожега 25 Фебруара 1889 године.

На овоме месту му смо прошле године проговорили две три речи о *општинској статистици*, и нагласили да би вођење општинске статистике много користило и онима, који се баве државним и народним пословима, и онима који пишу расправе о нашем економском и у опште друштвеном животу.

Овом приликом у стању смо саопштити читаоцима, да је ове године министарство народне привреде почело прикупљати од општинских судова податке статистичке по свима гранама рада општинског.

По овогодишњи податци статистички, који ће се покупити од општинских судова, неће бити тако потпуни какви би требало да буду, и какви морају бити, ако се хоће тим подацима користити.

Неће, велим, бити потпуни с тога, што општински судови нису бележили статистику, нити водили спискове из којих би се могли податци тачно избележити.

Ми смо још лане навестили, да статистика неће бити тачна, ако се општинским судовима не израде статистички формулари и упуства за вођење статистике општинске.

Кад се за статистику плаћају нарочити људи, кад се дакле на статистику троши извесан део народне муке, онда би господа из статистичког одељења требала бар неколико тренутака утрошити на израду статистичких формулара и упуства за општинске судове, па послати општинама да по њима воде статистичке податке преко целе године: па ће општине моћи свагда подносити тачне и потпуне статистичке податке.

Ти формулари и упуства могли би се одмах израдити како би се још од ове године статистички подаци могли по општинама тачно прикупити.

Д.

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ

(Париском „Солеју“)

Петроград 214 Марта 1889.

Пре петнајест дана рекао сам вам да ће немиле догађај код Сагала имати озбиљних последица. Као што је било лако и предвидети, ове последице почињу да се опажају. Уз пркос званичним изјавама мудрога г- Гирса, дознао сам из поузданог извора, да је цар веома раздражен. Покорављујући се неком

званичном мигу, новине су престале да показују ону наклоност француској влади, коју указују руски листови свакој законитој страниј влади. До сада је по предању наше новинарство подржавало све владе противу ма какве опозиције. Од две недеље на овамо није више тако с Француском. Полузванични листови прибележавају све телеграме који долазе из Француске, али их не разлажу, посвећујући своје ступце Немачкој, Аустрији, Уједињеним Државама и Енглеској. Нема ни најмањег прекора за француску владу, (а наши званични листови никад никога и не коре). Они чине нешто још јаче — за њих француска влада и не постоји. Ова хладноћа с рачуном рђаво прикрива прекор најжешћи. Ево тако је поменуло наше новинарство протест Деруледов, узбуне у скупштини, гоњења патриотске лиге — без и једне напомене. На сваки је начин дат миг, али за то значило би врло мало познавати предуретљиво понашање нашег двора, ако се неби у овоме увидело понашање које задивљује и које вас не би бацило у бригу.

Противно овоме, слободоумни листови или само или само самостални, осули су се без призрења својом критиком противу бомбардовања Сагала. Јавно је мишљење још једнако јако раздражено противу Француске. Метци, које је избацио Адмирал Орли изгубили су вам све земљиште, које сте с великом муком били задобили овде за ових пет, шест, последњих година. Разносе се по руском друштву бони гласови, истина невероватни, али их народ ипак радо слуша. Тврди се да је француски заповедник пуцао без опомене. Вели се даље да је француска ђулад раздробила четири или пет жена, убила неколико попова, па и једно дете.

Морам додати као веран приповедач, да платоничко сажаленење француске скупштине није имало овде никаквог дејства; томе се могао свак и надати. Шта вреди лепе речи и уверавање о пријатељству кад их дела тако грозно утерују у лаж?

Међу тим, изјава Деруледова, и патриотске Лиге изазвала је мало узбуђења, нарочито, кад се чуло за насиља, којима се хоће да угуши. Не може се нико претварати; у битци, која се заподела између министарства и скупштине, све су руске симпатије на страни Буланжиста. Нико не може већ од сад пре двидети, ко ће бити сутрашњи победилац; али Руси који су патриоти (а то су сви) жале пораз парламентаризма.

А сад, хоћете ли да знате што год о прошлости Козака Ашинова, човека, о коме цео свет говори не познавајући га? Ево вам података, што сам могао о њему прибрати:

Ашинов није Козак по крви; он је обичан Великорус. Он је постао козаком по занимању, ако се тако може рећи, према граматичком значењу те речи, које јој придају историчари из старе Русије.

Козаци су били пређе чувени авантуристи, сељаци или грађани, који су одбегли на аде Дњепарске да избегну господарство католичких Пољака, мухамедовских Турака или тиранских бојара. Слични чувеним шпанским конквастедорима, који следоваху Кортесу или Пизару, они су волели да освајају с мачем у руци какву нову земљу, нову отаџбину, за себе или своју веру. Такав је и Ашинов. У шеснајестом би га веку отерала судбина за стопама козака Јермака, да осваја Сибирију од незнабожаца. Данас га је исти инстинкт упутио на обале Абисинске да брани афричке православне од бесправних напада талијанских. Ашинов је човек старога кова, који је залутао у данашњи свет и н дипломатског етикета. Тим је он Русима само дражи, јер опи у њему виде једног од оних смелохрабрих о којима се сад само с побожношћу прича деци.

Николе Ивановића Ашинова отац био је трговачић у руском месташћу Пенза. После банкротства једног од његових главних дужника, напусти и он радњу и пресели се у Царицин на обалу Волге да тражи срећу. Он жељаше да управља каквим већим господарским имањем; али свуда га потискиваху најамници немачки, који су у томе крају врло моћни. Од тога доба, по свој прилици, угњездила се неоодољива мржња противу Немаци, у младог Ашинова, мржња, коју он у осталом дели с већом половином руског сељака. После дугог тражења отац Ашинов пађе ипак једног спахију, који га га радо прими, и узе му ћерку за жену (старију сестру нашег Ашинова). Тада му његов господар поклони једну земљу у Никифоровцу на три сата од Царицина.

У овом последњем месту почео је Ашинов школовати се, и ту уђе у окружну школу, што је нека врста више основне школе. Од туда пређе у Саратовску гимназију. Али нове педаће спопадоше његову породицу. После две године учења у гимназији отац његов одреди га, и ако још бејаше врло млад да управља имањем у Никифоровци. Овај скроман и миран положај није годио његовој жудњи за путовање. Тако и би; чим му отац умре, он прода своју земљу и баци се у бели свет, у борбу, у опасности.

При почетку настани се на једном великом острву у Волзи; са свим онако као што су чинили велики козаци у шеснајестом веку по Дњепру, о којима је само читао у гимназији. Острво је било дивље и пусто. Он отпоче храбро да га крчи својим јаким мишицама, као нови Робинзон, који не имађаше ни свог петка. Успех је одговарао његовим напорима; острво постаде питомо. Али зла срећа, која свуда праћаше Ашинова, хтела је, да и општина царицинска полагаше право на то острво, те с тога покуша да га отуда изгони. Поведе се парница. Ашинов се бранио јуначки, и на послетку добије парницу. Али наш млади козак не беше створен за миран живот.

Чим престадоше да га узнемирују на његовом острву оно му се огади. Он га тако прода за осам хиљада рубаља, што чини око двадесет хиљада динара, и упути се у Кавказ, у земљу бојева и опасности, с веселим срцем, и пуном кесом.

Али кеса не беше пуна за дуго, јер наш Ашинов неимађаше практичног духа трговачке окретности. Он предузе, да сади дуван на велико с оне стране Кавказа. Други би се ту обогатили, али он пропаде. Ну живот у Кавказу оставио је у његовом карактеру црту, која се не да избрисати — он је још више залудио за својом вером, услед додира с мухамедовцима, и изобразио се још више као насељеник и војник. Он се врне у Велику Русију да тражи исељенике у Полтави и Чернигову. У кратко, 1884 године, ми видимо Ашинова на обалама црнога мора са сто двадесет породица, које се настанише у рајском пределу код Сукума.

Ово је био само први успех. Ашинов је сневао о куд и камо већим подухвима; а влада, коју је поштено послужно у њеној тежњи за насељавањем Југа, била му је добра. Остало вам је познато. Он је пронао. С тога ће га се одрећи. Тако мора бити. Али народ неће заборавити онога, који му је послужно, можда невешто, али са страсним пожртвовањем.

Озбиљност овог догађаја није ми допустила, да вам говорим о једном другом, који није ни мало од мање важности и коју узбуђује много наше дипломате. Хоћу да говорим о оставци Краља Милана.....

СЛИКЕ СА ДАЛЕКОГ СЕВЕРА

(Из бележника једног Пожаревљанина)

V

Камчатка. — Оштрина климе и бесплодност земљишта њеног. — Камчадалци, вредно и скромно племе монголског порекла а вере православне. — Укротиоци црног медведа, и припитомиоци срне и јелена. — Вечна верност и корист *иаса*. — Камчадалци, лети риболовци а зими звероловци. — Провођење века у шуми и дивљини. — Вештина у ловљењу и крупне и ситне звераци.

Задржали смо право да *нарочито* прозборимо о Камчадалцима. Још у последњој глави ових бележака, у којој смо се са, тако званом, *Чухцима* — тим најсевернијим синовима Берингова пролива — бавили, нагласили смо: да су Камчадалци племе монголског порекла, али да су са нашом, *белом*, или *кавказком*, расом тако измешани да образују особени тип *мелеза* или *креола*. Више и од тога, Камчадалци су, према Чухцима свакако, један цивилизован народ. Управо, и не само да нису, као први, дивљи незнабошци и идолопоклоници, него су го-

тово сви и исповедници православне вере. Камчадалци махом говоре *руски*, али чим уста отворе одмах се види да нису Руси. (Тако на пример они никад не могу да кажу „*что*“, него „*сто*“ и т. д.) Камчадалци имају у својој средини и *иисмених* и *просвећених* људи али су као маса, прост и смирен народ. Поштени су и радени до примерности, а — да не живе на тако ладноме крају света, они би били красни агрономи, пољопривредници. Али Камчатка је ладна и студена — свих осам, па и девет месеца у години. То није доиста онај готово *поларни* север Срчаног Камена чухотског — 65-ти степен географске ширине — али јесте 55-ти степен оног северног појаса, чију површину сунце огреје у Јуну и Јулу — да ју опет преда мразу и леду у Августу. Лето Камчатке то је, највише, сезона од половине Маја до половине Августа, и Камчадалци су сретни кад им оно донесе добру жетву — знате ли чега? — *пољских јагода*! У истини, Камчадалци живе од *увоза* са стране. Све им отуда долази — наравно и поглавито — у размену за њихов драгоцени зверолов и риболов. Лети риболовци, зими звероловци, Камчадалци су у свако доба године, тако да кажемо, *скотоводци*. Око кућа њихових вију се и дају се видети припитомљени *медведи*, срне и јелени, као год по авлији српског домаћина кокоши, гуска, или патка. Рогате марве имају врло мало, па и то мало чувају баш као мало воде на длану — да их дивљи зверови не нападну и не растргну. Дабогме, да су им у овој вечно трудној улози сточарској, или боље рећи чобанској, главна стража и потпора *верни пси*. Они су им и другови у борби и помоћници у привреди, као што су Гиљацима. Тек после њих долазе јелени који врше и тешке и теретне послове, носе им храну и товари у планину, а хране их, као и срне и медведи, својим укусним месом. Као становници, Камчадалци се не дају поделити у, тако да кажемо, варошане и сељаци. Пристан *Петропавловск* једино је место које име «вароши» може морално, «у начелу», да понесе, јер је и трговачки и војнички и политички центар ове далеке притежбине руске. Али и тај славни Петропавловск, као што смо видели, не броји више од 400 душа — а то је цифра која једва да представља и снагу једног нашег обичног села. У истини, Камчадалци су, скоро сви из реда, становници камчатских дивљина, — комшије и житељи — као што су *ловци* и припитомиоци дивљих зверова. Век свој они у лову и проведу, јер се оно мало летњих дана и недеља које посвете риболову, а особито *китолову*, губе у великом периоду ловачком, у дугој и студеној зими. А сад, да опишемо пут и начин којим ови интересни људи долазе до своје ловачке зараде и награде.

Камчадалци су, пре свега, као и Чухци, на вечној стражи, — са пушком, ножем изи стрелом ловачком у руци, али не долазе они, ни до самура а

камо ли до медвеђе коже, само голим оружјем. Медведи на прилику, хватају на један врло интересантан, јер ориџиналан, начин. Ископају многе јаме на више разних места, а по три метра у дубину. На дну тих јама побију јаке и велике јексере мертеке, а озго покрију сеном или ситним грањем. Тада нададу вику и стану њоме звера мамити, и на јаму навлачити. Идући по шуми, звер држи главу горе, јер прислушкује од куда глас долази. Он се у правцу тога гласа и упућује; али у путу, скоро неизбежно, наилази на јаму, пропада у њу и на мертеке се натиче. Наравно, да тако пропалог звера стаје ужасна рика. Шума се разлеже и одјекује, али све узаман Управо, што се жртва више бори и отима, све се дубље на мертеке натиче, крв губи, и најзад издане и умукне. Камчадалац тада приђе јами, извади мртва зверу из јаме, однесе кући, и одере, да месо појде а кожу у Петропавловску прода.

Да! тако се лове на Камчатци медведи и друга крупна зверад. Не тако и ситнија и мање опасна дивљач. Српе на прилику лове Камчадалци у замкама — мамећи их на солило, а самуре, видре и лисице у клошке! По себи се разуме да су ово спори и доста несигурни путеви где нарочито стрпљења треба. — Крупна и ситна зверад ових дивљина пада још и од ловачке пушке, стреле, или и гола ножа. Да! и, ако и не може да се ова мекша чељад Камчатке мери у ловачкој хитрини, лукавству, куражи и издржљивости, са суровим, дивљим и дрским Чухцима, опет су они њима као вештаци најближи. Као трговци они су и промућурнији, па и богатији, јер за свој труд и опасан занат, беру лепе паре и награде на морској обали. Ну ово спада већ у трговачку књигу дивље Камчатке па за то нек остане, иста за нарочиту и следећу главу.

ЛИЦИТАЦИЈА.

На дан 30. тек. мес. од 3 до 6 часова после подне, држаће се у канцеларији инжењерског одељења Суда ово општинског јавна устмена лицитација за одкопавање и планирање земље и претресање калдрме у Призренској улици.

Лицитација ће се држати од квадратног метра.

Кауција је 300 динара у готовом новцу, или у државним папирима.

Ближи услови, план ситуациони и попречних профила као и предрачуј, могу се видети у поменутој канцеларији сваког радног дана у време канцеларијско и при лицитацији.

После свршене и закључене лицитације неће се примати никакве понуде.

Из седнице суда општине београдске ГН. 798/88 .3 Марта 1889 год. у Београду.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

НОВА КЊИГА

КАРАКТЕР

ПО СМАЈЛСУ

«Смајлсова књига не учи само: она ствара карактере. Читаоц њен не раставља се од ње само богатији којом лепом мишљу, или каквом корисном поуком, него се раставља од ње и бољи него што је био кад ју је узео да чита».

Свет. Николајевић,
академик
ректор Велике Школе.

«Народу није снага толико у броју колико у чврстости карактера његових синова. Књига Самуила Смајлса негује карактере у народу. За то је треба дочекати с раширеним рукама».

М. Б. Милићевић
академик
народни библиотекар.

«Ово дело снажно ће утицати на образовање карактера».

Д. Јосић
професор

«Права драгоценост!»

Чед. Мијатовић
председник Краљевске Академије

Може се купити код Валожића и Лихтенбергера књижара — Београд.

Цена 2 динара.

У КРАЉЕВСКО-СРПСКОЈ ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ
И У СВИМА ДРЖАВНИМ КЊИЖАРНИЦАМА

МОЖЕ СЕ ДОБИТИ

КОСМОГРАФИЈА

СА

ОСНОВНИМ АСТРОНОМСКИМ НАПОМЕНАМА

ЗА

ВИШЕ РАЗРЕДЕ СРЕДЊИХ И УЧИТЕЉСКИХ ШКОЛА

ОД

МИЛАНА Ј. АНДОНОВИЋА

ПРОФ. ВЕЛ. ШКОЛЕ

У КЊИЗИ ИМА 114 СЛИКА И 25 ТАБЛИЦА

Београд 1888.

Садржина: I. Звездано небо, обртање и подела небеске сфере. II. Астрогнозија видљивих звезданих јата. III. Облик и величина наше земље. IV. Обртање земље око своје осе.

Изашла је нова књига

КРВАВ САМАР

КРИМИНАЛНА ПРИПОВЕТКА

ЧИЧА МИЉКО — НЕДЕЉА

ПРИПОВЕТКЕ

К. ПЕТРОВИЋА

Цена 1 динар

V. Координатни систем у астрономији. VI. Годишње сунчево кретање. VII. Годишње окретање земље око сунца. VIII. Математичко-географске напомене. IX. О времену у опште. X. О бројању, подели времена и календару. XI. Звезде некретнице. XII. О сунчаном систему у опште. XIII. О сунцу. XIV. Главне планете. XV. Физички опис главних планета. XVI. Средње планете. XVII. Репатичке звезде (комете). XVIII. Озвездине (метеорите). XIX. Маглински колут. XX и XXI. Решавање задатака. XXII. Пертурбације у сунчаном систему и у опште. XXIII. Прилив и одлив. XXIV. Напомене о постанку света.

Цена је књизи 6 динара.

ПРИВИЛЕГОВАНА НАРОДНА БАНКА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

ПРЕГЛЕД СТАЊА НА ДАН 15 МАРТА 1889 ГОД.

		Имаовина		Д у г		Сравњење са прошлим стањем			
Главница				20,000 000	—				
Акције		20,000.000	—						
Привремене акције				10,000 000	—				
Акционари		7,500.250	—						
Банкноте у тецају у злату	128.050			12,855.340	—	—	3 050		
" " " " приврем. сталне	1,832.840					—	46 080		
	10,894.450					+	12 380		
Благајна у злату	2,552.467	62	6,965.544	84		+	85.025	69	
" " " " сребру	4,136.108	30				+	5 233	68	
Стране вредности и салда страних кореспонд.	276.968	92				—	16 540	41	
Листница у злату	1,140 279	60	3,814 792	44		+	15 010	—	
" " сребру	2,674 512	84				—	4.493	72	
Зајмови на државне обвезнице у злату	2,464 5 9		3,211.072			—	2.880	—	
" " " " сребру	746.533				—	8.380	—		
Текући рачуни у домаћим новчан. заводима			1,428.239	04		+	10 153	30	
Менице за наплату			11 405	02		+	965	46	
Кауције			150.355	—					
Полагачи кауција					150.355	—			
Оставе просте			50.600	—		—			
Остављачи простих остава					50.600	—			
Оставе по текућим рачунима			1,956.106	—	1,956.106	—			
Остављачи по текућим рачунима					58.736	82			
Резервни фонд					133.375	—			
Вредности резервног фонда			22.079	62					
Положене акције српске Народне Банке			133 375	—					
Полагачи акција " " "									
Разни рачуни			75 667	28					
Обавезе по текућим рачунима					114 973	42	+	25,179	89
			45,319 486	24	45,319 486	24			